

ZERGATIK LOTSATU HEGAZKINEZ BIDAIATZEAZ, TRENA HARTZEA BAINO MERKEAGOA BALDIN BADA?

Suedian gero eta bidaiari gehiagok hautatzen omen du trena hegazkinaren ordeztu, klimaren krisiaz kezkatuta, atmosferara CO2 gutxiago isuri nahian. Suediaz harago ere gertatzen ari da: suedieraz *flygskam* deitzen dutena ingelesez diote *flight-shame*, nederlandera *vliegshaamte*, alemanez *flugscham*... Euskal Herrira iristen bada, *hegaldatzeko lotsa*. Baina nola ahalgetu hegan egiteaz, Baionatik Parisera –pentsa urrunago...– merkeago bazoaz hegazkinez trenean baino?

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

Europako gazteria aspaldian inork gutxi bezala inarrosarazi duen Greta Thunberg apirilaren 25ean itzuli zen Suediako bere etxera Europar zehar 11 eguneko bira eginda. Stockholmeko geltoki nagusia hartu zuen lurra eta ez aireportuan, bidai osoa trenegaz egin zelako: apirilaren 14an abiatuta, 16an hitzaldia Estrasburgon Europako Legebiltzarrean, 17-18an Erroman eta tartean Vatikanon Frantzisko aita santua ikusten, 21-23an Londresen Extinction Rebellionekoekin egotera eta 25ean etxera.

Thunberg ez da hegazkinari uko eginez trena hartu duen bakarra. BBC telebista ingelesak kontatu ditu Suediatik Espainiako Andaluziaraino trenegaz bidaiatzea hautatu duten familien istorioak. Beste herrialde batzuetan bezala Suedian ere herritar askok sentitzen du hegaldatzeko lotsa, klimaren aldaketari hainbeste kalte egiten diola jakin arren hegazkina hartu izanagatik errudun sentitzetik abiatuta.

Bidaiariok ohiturak aldatu eta trenegaz egiten dituzte beren joan-etorri profesionalak eta bakantzak, harro aldarrikatuz sare sozialetan. Facebooken daukaten orria aurten bertan 4.000 zaletutik 77.000ra handitu da BBCK dioenez. Herritarren elkarrizketetan aipatzen dira hegaldatzeko lotsa [*flygskam*], trenaren harrotasuna [*tagskryt*] eta ezkutuka hegazkina hartzea [*smygflyga*], iruzurra.

Neguan eguzki bila atzerri urrunetara bidaiatzeko ohitura zabaldua daukan Suedian azken urteotako lehenbiziko al-

diz gutxitu egin dira hegaldiak, 2019ko lehe hiru hilabeteetan iaz epe berean baino 378.000 gutxiago irten dira hegan, adituek diotenez hango herritarren artean klimaren krisiaz zabaldu den kontzientzia hartzearen lekuko. Antza denez, suediarrek bereziki nabaritu dituzte tenperaturen igotzearen lehen eraginak naturaren erritmoen aldaketetan bezala jendeen eguneroko bizimoduan, eta sakrifizio pertsonal batzuk beren gain hartzea deliberatu dute, edo gutxiago bidaiatuz edo bidaiatzekotan garestiago den trena hautatuz.

Hegazkinek kutsadurari eta klimaren krisiari dagioten kaltea kalkulatu ofizialetan oso azpitik jota dagoela aspalditik ari dira salatzen zenbait aditu. Berrikitan *The Conversation* webgunean Aurelien Bigo unibertsitariak honakoa idatzi du: "Hegazkinezko bidai batek 1.500 aldiz gehiago kutsatzen du trenegaz egindako batek baino". Xehetasun argigarriak eskaintzen ditu.

Garraiobideen alderaketa egiteko gehienetan bakoitzak kilometroko zenbat CO2 emititzen duen kalkulatu da. Horren arabera, hegazkina da kutsatzailerena, automobila ia maila berekoa eta trenaren kutsadura 45-ez biderkatzen dute biek. Baina hegazkinak bien aldean oso distantzia handiak korritu ditzakeenez denbora berean, ez ote da komeni beste faktore bat ere zaintzea?

Kalkulua bidai-orduko egin dezagun. Euskaldun bat prest baldin badago bakantza lekura iristeko 10 orduz bi-

daizatze, autoz Espainia edo Frantzia zeharkatu ahal izango ditu, baina hegazkina hartzen badu kontinente osoa eta gehiago. Bigoren kalkuluetan, hegazkinezko bidai batean herritar batek autoz joandako batek baino 125 bider CO2 gehiago isurtzen du eta trenegaz bidaiatu duenak baino 1.500 gehiago. Zer ikusirik ez soilik kilometroka egindako alderaketetatik.

KUTSADURAK ETA ZERGAK BARKATUTA

Baina merezi ote du herritarrek kezkaraztea beren ametszko asteburu batean Londresera edo Bartzelonara hegazkinez joateagatik, ibilgailu horri ez badagokio kalkulatu ofizialetan klimaren aldaketa eragiten duen CO2-aren isurketen %0,8 baizik? Frantziako datuak dira, ez galdetu existitzen ez den Euskal Herriko estatistikarik, arren. Nazio Batuen klimari buruzko biltzarretan itsas eta aireko garraioak kontabilizatzen ez badira, zergatik beldurtu herritarra?

Kontua da, dio Bigok, nazioarteko hegaldiak kalkulatu sartuz gero garraioei dagokiela planetako CO2 isurketen %1,5 –Frantziak isuriaren %4,4, euskaldunok ez gara atzetik ibiliko–, ez da mesprezatze-ko kutsadura. Baina, gainera, CO2a ez da hegazkinen kutsaduraren atal bat baizik, gehitu behar zaizkio klimarentzako txit kaltegarriak diren NOx nitrogeno oxidoa eta gas gehiago, atmosferaren oso goiko geruzetan isuriak, denetara garmatza-tenak kopuruak bi halakoz biderkatzen.

GRETA THUNBERG TRENEZ

IRITSI ZEN STOCKHOLMETIK
ERROMARAINO JOAN DEN
APIRILEAN, KLIMAREN
ALDEKO ALDARRIA
ZABALTZEKO BIRAN.

Alabaina, IATA Aire Garraioko Nazioarteko Elkarrekin aurreikusi du 2050 bitartean bidaia-eragilearen trafikoa bikoiztu egingo dela. Bidaia-eragileak %3,5 ugarituko omen dira urtero baina hegaldien industriak eraginkortasun energetikoa hobetuko du urtero... %1,5. Klimaren krisia arintzerik ezin horrela espero.

Industriaren arrakastaren neurritzat balio dezake Europar Batasuneko hegazkinen kutsaduraren handitzeak: 1990tik 2014ra artean %110 gehiago. "Nola uler-tu hegazkinaren arrakasta hau?", galde-tu du Olivier Maryk *Reporterre* aldizka-rian plazaratutako "Les avions ne payent pas d'impôts mais polluent au maximum" [Hegazkinek ez dute zergarik pagatzen baina kutsatzen nagusi dira] analisisian. "Erraza da: urte luzez industria aeronau-tikoak metatu dituen pribilegioei esker. Batetik abantaila fiskalak eta bestetik

CO2 kuoten sistema, sektorea bizi da sa-soi aldirik onenean".

Hegazkin konpainien arrakasta oina-rritzen da Chicagoko 1944ko Itunean, zeinetan estatuek hitzartu baitzuten na-zioarteko hegaldietarako kerosenoak zergarik ez edukitzea. Geroztik salbues-pen hori zabaldu zitzaion estatu barru-ko hegaldietarako erregaiari, kerosenoa bihurtuz fiskalitate orotatik libre den erregai fosil bakarra.

Europar Batasunak, horrela galdu ditu urtean 10.000 milioi euro kobratu gabeko zergatan. Baina, hori gutxi balitz, hegal-dien industriak urrea atera dio klimaren aldaketaren kontrako estrategiari ere: 2012ko kopuruak aipatuz, Maryk dio CO2 kuoten merkatuan 700 milioi eta 1,36 miliar euro artean irabazi zutela.

Horiek eta gehiago dira lanean hasi aurretik gazte europar asko ikasketa bi-

daian Cancunera ez bada New Yorkera edo Baliraino joatea korriente bihurtu duten abantailak, hurbileko mugimen-duetan ere abioiak gero eta garraibide ohikoago bilakatu dituztenak, kalte gu-txiago eragiten duten garraibideei pre-ziotan irabazita.

Alabaina, batetik hegazkin eta autobu-sen konkurrentzia subentzionatua, bes-tetik AHT berrietarako desbideratutako inbertsioak, trenbide sare klasikoak gain behera etorrita daude. Gaur, garestia-go ordaindu arren Europa trenez zeharka-tzen tematu bazara, senperrenak ikusi behar dituzu ibilbide eta ordutegiak ja-kiteko ere. Esnobismoa, burugogorkeria ala erresistentzia baketsua? *Flygskam* sentitzen dutenek, hegazkinaz lotsatu-tako suediarrek, elkarri sare sozialetan laguntzen diete zailtasunak gainditu eta trenetako bidaia antolatzen. ●

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

